

1862-05-01

AFSENDER

Titus Schouw

MODTAGER

Georgia Skovgaard

FAKTA

Dokumenttype:
Brev

Afsendersted:
bloemfontein, Sydafrika

Omtalte personer:
Titus Schouw
Georgia Skovgaard
P.C. Skovgaard

Arkivplacering:
Mappe 5 nr. 49

DOKUMENTINDHOLD

Titus Schouw fortæller om sit ophold i Sydafrika - særligt om sit møde med præsidenten i Bloemfontein. Han kan godt lide præsidenten.

TRANSSKRIFTION

Mappe 5

Brev nr. 49

Bloemfontein, D 1 ste Mai 1862

Det er snurrligt nok, kjære G! nu sidde I derhjemme og leve i den Indbildning at jeg gaar her i en Dragt lige saa let som de Indfødtes, der i Forbigaaende sagt, har et Lammeskind om Skuldrene maaske ere meget pæne, og sveder den ganske Dag igjennem. Jo vist! Naar jeg vaagner om Morgen ligger Rimfrosten tykt paa Jorden, Termometeret staar paa Frysepunktet og jeg har heelt andet at tage vare end at føle Varmen trykkende, Midt paa Dagen har vi maaske 9 til 12 Graders Varme naturligvis i Skyggen, men naar nu dertil kommer en bidende Vind som trænger igjennem

●2●

Marv og Ben, kan selv en god tyk Vinterfrakke og en rask Galop over Heden knap holde Én varm. Mig kan nu dette i Grunden være det samme, det er nok lidt koldt om Morgen naar Vinden sniger sig ind under mit Lammeskind og vækker mig, men saa kommer man desto tidligere op, og det er desuden ikke hver Dag vi have en saadan Kulde, somme Dage ere meget behagelige, det vil sige som en god Septemberdag hjemme. Alt dette er imidlertid kun en Begyndelse, den strængeste Tid af Vinteren er nemlig først i Juni, i hvilken Maaned Sne og Is ikke høre til Sjældenheder; Sagen er den at vi ere 4 a 5 Tusinde Fod over Havet. Men nu kommer Humlen. Knuth som er reist herved, deals for sin

●3●

Fornøielse, deals for sit svage Bryst havde naturligvis ventet et mildt Klima og alle Efterretninger, selv dem vi fik i Cape Town, tydede derpaa; naturligvis kan det umuligt være til gavn for et Menneske med sart Helbred, at sove ude i et saadant Klima, det sørgelige Resultat vi derfor ere komne til, er: at vi efter i en Maaned at have Kjemped os frem til Grændsen af det forjættede Land, jeg mener de gode Jagtegne, maa forlade dem hurtigst muligt uden at gaa derind, og tage til Port Natal ved Kysten, hvor Klimaet skal være næsten tropisk, der haaber jeg da ikke vi skal komme til at fryse. Vi ere nu i Hovedstaden Bloemfontein i den Hollandske Republik af samme Navn, dannet af de med Englændernes

Regiment misfornøiede hollandske Jorddrotter fra

●4●

Cap Colonien, som udvandrede deels da Englænderne toge denne i Besidelse, deels da de ophævede Slaveriet. En Reise paa 14 Dage vilde bringe os op i Egne hvor vi næsten kunde træffe alle Slægter af Afrikas Vildt, men desto værre det lader sig ikke gjøre. En Deel Vildt har vi dog allerede seet, ikke mange Arter, men mange Individuer. Paa disse flade udstrakte Heder, hvis løse, [faste] Lerjord er sparsomt bevoxet med smaa halvvisne Ly[n]gbuske, hvis Horizont altid er begrændset af fladtoppede, nøgne og stenede Bjerger, og som altid minder mig om Jyllands Heder, streifer Vildtet om i Tusindvis. En Morgen kjøre vi langsomt op ad en Bakke, vi naa Toppen og nu ligger det samme eensformige og dog

●5●

altid afvexlende Landskab for os. Omtrent 1000 Alen fra Vognen saaes Skarer af Springbukke, enkelte Steder samlede saa tæt som en Faareflok, andre Steder spredte i smaa Flokke over hele Sletten; hvorhen Øiet falder seer man Bukke; men kun den samme Art. De ere omtrent paa Størrelse som en stor Daakalv, brune paa Ryggen, hvide under Bugen med en sort Stribe henad hver Side, deres Horn ere krummede som Gemsens. De ere meget sky, paa en 1000 Alen allerede begynde de at sætte sig i Bevægelse, hvor de første gaa hen ad, vil alle de andre ogsaa, nu gjelder det, har Du en god Hest sidder fast i Sadelen og ikke frygter for at brække Halsen, dersom Hesten

●6●

skulde falde over en Tue, saa jag Sporene i Siden paa Dyret og rid over Stok og Sten alt hvad Hesten formaar henimod det Sted hvor Du seer Bukkene have taget Retning. Det lykkes da som oftest at [?gjenstikke] dem saa man kan komme dem paa 200 á 150 Alen maaske nærmere med en rigtig god Hest; men saa kommer det svære enten skal man skyde dem fra Hesten i fuld Fart; eller standse Hesten først og da skyde, naturligvis paa et saadant Maal kan kun skydes med Kugle; og Du kan tro mangel en Kugle gaar udenom selv for en god Skytte. Af andre Arter har vi seet Blisbukken, den er større og graabrun over det hele og ligner i Levemaade den

●7●

førnævnte. Dernæst har vi seet det saakaldte [?Vildbæst], som jeg troer er den der ogsaa kaldes Gnuen, i afstand ligner den en [overstreget: lille] islandsk eller norsk Hest, med stor Manke; men kommer man den nærmere har den nok en stor forvildret Manke, men et Hoved nærmest

som en Koes; Benene ere som Hjortens og Halen lang med en hvid stor Dusk paa; sky og jaget som Alt Vildtet her fjerner den sig snart, men standser efter en lille Tid igjen og seer paa dig, gjør et par Spring saa Sand og Jord staaer op om den, svinger Halen rundt nogle Gange og løber igjen og dette gjentages i det uendelige saa længe den jages. Af stort Vildt har jeg endnu ikke seet andet; men smaa graa Egern som leve i Huler i store Colonier og nysgjerrige sidde paa Kanten af Hulen og see efter Vognen, er her en

●8●

utallig Mængde af.

D. 6. Mai . Dit Brev fra d. 20de Fbr. fik jeg her forleden Dag, og saa at alt Gud skee Lov stod vel til. Kun gjør det mig ondt at maatte betage Skovgaard en Illusion; nu vi have Alle havt Illusioner og vilde Alle faa dem, men af Varighed vil de ikke blive for nogen. Jeg lider selv af den Svaghed at gjøre mig Illusioner; men har dog endnu ikke havt nogen saa stor, som den Skovgaard har dannet sig, dersom ikke hans sidste Brev er Spøg. Han skriver til mig som om jeg var i Færd med at gjøre en Opdagelsesreise her i Africa, og naar jeg engang kom hjem vilde optræde som Forfatter. Bed ham endelig ikke tro det. For det Første reise vi

●9●

kun for vor Fornøielse, for det Andet, hverken er jeg eller vil jeg nogensinde blive en Skribent; men det hele var vel hans Spøg? Medens jeg hudske det vil jeg bede Dig ved Leilighed, give mig Oplysning om en Dansk Naturforsker i Brasilien (?) Lund (?); jeg erindre Intet med Bestemthed, men har engang i Fædrelandet læst om ham. Skriv mig til om han endnu lever og hvor, saa nøiagtigt Du kan, thi rimeligvis kommer jeg til Brasilien paa denne Reise. - - - Jeg kunde for Resten fortælle Dig mange rare Ting her fra Afrika, men det er nu ikke Alt, man vil ud med, sandt at sige vil der for Øieblikket ikke falde mig noget ind, saa jeg kunde jo skrive

●10●

om Hoffet her Hovedstaden for Fristaterne, for jeg har været til Hove her. Du maa nu ikke vente et Slot med Skilvagter udenfor ingen opvartende Kamertjenere, ingen Hofmarschal; ved Præsidentens Huus seer ganske ud som de andre, det vil sige Kalk og Mursten, eller de Hofmænd, man seer, er maaske en halv eller hel nøgen [?Kaferunge], og inde i Huset modtages men af en jævn Bondekone med et stort godmodigt Ansigt, som viser sig at være hans Høiheds Gemalinde. Selve Præsidenten, hans Navn er Prætorius, er en stor godmodig ærlig udseende

●11●

Mand, som trykker Én i Haanden paa det hjerteligste, han kan kun tale Hollandsk (som det kaldes her, men som en Hollænder næsten har lige saa ondt ved at forstaa som jeg, for Resten forsaaer jeg det Meste af det) og da vi ikke tale det, kan vi kun tale ved Hjælp af Tolk; hans Sekretair forsøger at gjøre ham begribeligt hvor Danmark ligger; men da han ikke selv ved mere om det end hans Høihed, gjør han det til en Deel af Tyskland, og bliver aldeles forbavset ved at høre at vi have vort eget Sprog. Præsidenten gjør ingen Dine for os, hvilket vi tidligere er blevet plaget med i de Byer, vi kom igjennem, hvor alle Honerationer bleve trommede sammen til Plage for os og dem selv. Nei en smuk Dag foranstalter han en Kjøretour for os, hans Kone, hans ældste Datter, med et ikke ganske rent Lommetørklæde fuldt af Kager, hans to mindre Børn, Sekretairen, Knuth og

●12●

jeg blive puttede ind i en stor Vogn med et Ruf over, som en Rustvogn omtrent, men meget større, han selv sætter sig foran og kjøre de 6 Heste medens hans Svigersøn sidder ved Siden af ham med en lang Pidsk; og nu gaar det ud over Heden over Stok og Steen i fuldt Firspring, og sikkert er det, at dersom han kan kjøre Staten saa vel som han kjøre de 6 Heste, saa er han ingen ringe Regent. Saa gaar det ud til hans Farm, vi beundre hans fedthalede Faar, hans Heste som i hundredevis løbe frit om paa Heden, hans Oxer med de enorme Horn, og tilsidst sætte vi os alle paa Jorden i Faarestien og trakteres med Kaffe. Jeg kan godt lide Præsidenten han har ikke forandret sin Levemaade fordi han blev Pr. og skammer sig ikke ved den, jeg er vis paa han er en brav Mand. Nu ikke meer for denne Gang. Mine bedste Hilsen til alle Venner i Danmark fra Din hengivne Broder

Cap Colonien, som indvandrede
 deels da Engländerne tog den
 Besiddelse, deels da de ophævede Lave-
 ret. En Rejsen paa 14 Dage vilde
 bringe os op i Gne hvor vi næsten
 kunde træffe alle Slægter af Griben
 Vilb, men desto værre det lader sig
 ikke gøre. En deel Vilb har vi dog
 allerede set, iske mange. Der er
 mange Lundevidder. Paa disse flade
 indstrakte Heder, hvor ^{fast} isen
 er sparsomt beveget med snea
 halo isene dypbunde, hvor Høstet
 altid er begrændet af flettoppede,
 søgne og stenede Bjerge, og som altid
 minder mig om Jyllands Heder,
 strøjer Vilbsten om i Skindovis.
 En Morgen blev vi lagdret op ad
 en Bakke, vi saa Toppen og nu
 ligger det samme uensgjæld og dog

SKOVGAARD
 12.996
 MUSEET

SKOVGAARD-MUSEET
 Mappe 5 Nr. 49

Bloemfontein 21de Mai
 1862.

Det er somrigt nok, kjære J. nu
 sidst i det hjemlige og her i den
 Landtilværelse at jeg gaar her i en
 Dragt lige saa let som de Indfødtte,
 der i Fortigæende dag, har et Læmme
 skind om Skuldrene, saa de ere meget
 varme, og sover den ganske Dag
 i Jammene. So vist! naar jeg omgaa
 om Morgenen ligger Rindposten
 tykt paa Isen, Termometeret
 staaer paa Frysgrænsetet under og
 jeg har heelt andet at tage vare end
 at føle Varmen trykkes; Minde
 paa Lagen har vi maaske 9 til
 10 faders Varme naturligt i Lagen,
 men naar den dertil kommer en
 blidende Vind som trænger gjennem

Neer og Breen, kan uly en god
tykt Vinterfald og en rask Galop
over Heden knægt holde sine værn.
Når kan nu dette i Grunden være
det samme, det er nok lidt kaldt men
Morgenen naar vinden sætter sig
ind i vider mit dammekind og kapper
mig, men saa kommer man desto
hurtigere op, og det er desuden ikke
hvor dog vi have seet den Hæder,
sammene dage ere meget behagelig,
det vil lige som en god Septembertag
hjemme. Alt dette er imidlertid kun
en Begyndelse, den strængste Tid
af Vintren er nemlig først i Juled,
i hvilken Maaned Jule og Jule ikke
hvor til Juleden heder; Løgen er den
af vi ere 4 a 5 Tusinde Tod over Hødet af samme Neer, daaet af de
Men nu kommer Himmelen. Himmelen
som er reist herud, skels for sin

Forvolden, skels for det svage Bregst,
harde naturligvis venter et mildt Klima,
og alle Gleslutninger, selv den vi fik
i Cape Horn, tydede derpaa; naturligvis
kan det imidlertid være til Gavn for
et Menneske med iert Hæder, at
søge ind i et saadant Klima, det
særlige Resultat vi derfor ere komne
til, er: at vi efter i en Maaned at
have kjempet os frem til Østindien
af det forjættede Land, jeg mener de
gode Jagerne, men forlade dem
hastigt smiligt inden at gaa derind,
og tage til Fort Natal ved Tugsten, hvor
Klimatet skal være næsten tropisk, der
haaber jeg da ikke vi skal komme til
at fryse. Vi ere nu i Hovedstaden
Blomponten i den Hollandske Republiken
med Englandsmer Regimente mæske
nøiede hollandske Jædder for

stallet Mangpe af.

2. 6. Mai. Dit Brev fra d. 27de Vi fik
jeg her forleden Dag, og var at alt
Guds skælv stod vil. Min gjør
det mig endt at maatte betage
Korvgaardens Mission; nu vi
have alle hørt Missioner og vilde
alle gaa dem; men af Væghed
vil de ikke blive for nogen. Jeg
lides nu af den Længsel at gøre
mig Missioner; men har dog
endnu ikke hørt nogen saa
stor, som den Korvgaard har
dramet sig, derimod ikke hans
sidste Brev er Spøj. Han skrev
til mig som om jeg var i Færd
med at gøre en Opdagelsesreise
der i Africa, og naar jeg engang
kom hjem vilde optræde som
Forsætter. Red ham endelig, thi
tro det. For det Første ser vi

II
KORVGAARD
12. 996
BREVET

27de afvejlende Landet for os.
Centret 100 Alen fra Vognen saar
Kærs af Springvandskø, enkelte Hø
samlende saa tæt som nogen Træstok
andre steder gærdte i smaa Tøpper
over hele Stetten; hvor her Giet faldt
ser man Rødder, men kun den
samme Art. De ere ontrent paa
Størrelse som en stor Spektakel, brune
paa ryggen, hvide under Bingen
med en sort Strik henad hver
Side, dens Hår ere brunnede
som Guinea. De ere meget sky, paa
en 100 Alen allerede begynde de at
sætte sig i Bevægelse; hvor de først
gaa hen ad, vil alle de andre ogsaa,
nu gælder det, har de en god Hest
indder fast i Lodden og ikke flygter
for at brække Halsen, derimod Hesten

skulde falde over en Tux, saa
 jeg forsvare i Liden paa dyret og
 sid over Stot og Sten alt hvad Sten
 formaaer henimod det Sted hvor
 de toer Rudekne have taget Placering.
 Det ligner da som oftest at fjernstikke
 dem saa man kan komme dem
 paa 200 à 150 Alen maaske nær
 mere med en rigtig god Stot, men
 saa kommer det søvne enten skal
 man skyde dem fra Hæften i fuld
 Fart, eller standse Hæften først og
 da skyde, naturligvis paa et saadant et
 Maal kan man skyde med Tugt, og om den,
 og saa kan to mangen en Tugt nogle Gange
 og toer i Gange og toer i Gange og dette
 gaar indenom selv for en god Tugt. gentages i det
 Af andre Litter har vi set Blubækken, den jaget.
 Den er større og prægtig over det
 hele og ligner i Løvmæde den

forsvare. Dernæst har vi set
 det iakkelste Vildhest, som jeg troer er
 den der ogsaa kaldes Grænen, i Uftland
 ligner den en ~~stort~~ islandsk eller norsk
 Hest, med store Maaker, men kommer
 man den nærmere har den seet som
 store forvildret Maaker, men et
 Hoved nærmest som en Hoes, Benene
 ere som Hjortens og Halsen lang
 med en kold stor Bist, paa, sky og
 jaget som alle Vildtet her fjernes
 den sig især, men standser efter
 en lille Tid igjen og ser paa sig, gik
 et Par Spring i den Land og toer stærre
 og om den, svinger Halsen rundt
 nogle Gange og toer i Gange og dette
 gentages i det Hændelige saa længe
 den jaget. Af store Vildt har jeg aldrig
 set andet, men smaa prægtige
 som leve i Hæften i store Løse
 neder og søvne inden paa Hæften
 af Halsen og toer efter Øgen, og her en

om Høft her i Hovedstaden
for Friestaten; for jeg har været
der Hør her. Nu maa vi ikke
vente et Høt med Høsting til videre
ingen opvartende Høsting, og
ingen Høsting; men Præs.
dentens Høsting er ganske med
som de andre, det vil sige Høsting
og Høsting, alle de Høsting,
men er, er maake en halv
eller hel nøgen Høsting, og
inde i Høsting maa man af
en jævn Høsting med et
stort gødsigt Ansigt, som
viser sig at være hans Høsting
Gensidig. Selv Præsidenten,
hans Navn er Præsident, er
en stor godmodig, ærlig adreder

Mand, som tykker sig i Høsting
paa det kjæreste, han kan kun
tale Hollandsk (som det kaldes her,
men som en Hollandsk maa han
lære sig med at forstå som jeg; for
Resten forstår jeg det Høsting af det) og da
vi ikke tale det, kan vi kun tale ved
Høsting af Høsting; hans Høsting af Høsting
at gøre ham Høsting hvor Høsting
smarte Høsting; men da han ikke selv
ved mere om det end hans Høsting,
gør han det til en Høsting af Høsting,
og bliver aldrig Høsting ved at Høsting
at af Høsting Høsting Høsting. Præsidenten
gør ingen Høsting for os; Høsting vi
tidligere er Høsting Høsting med i de
Høsting, vi Høsting Høsting, hvor alle
Høsting Høsting Høsting Høsting
til Høsting for os og Høsting Høsting. Vi en
smuk Høsting Høsting Høsting Høsting
Høsting Høsting for os, hans Høsting, hans
Høsting Høsting, med et Høsting Høsting
Høsting Høsting Høsting af Høsting, hans
to Høsting Høsting, Høsting Høsting Høsting

tab mig i et Phaisneri. Sagnet
her er smilde og behagelige som
en kles og smuk Septembers dag, tyndt,
men Nattem er kold, Lys er ikke
nogen Fjeldenshed; det er man
vant til. Jeg vil kun anføre
femtendige Reiser her at tage
gode varme Klæder med helst
Faarshindspelt. Lint her bliver
mig selvst og jeg kan ikke erindre
at have ført nogen sinde et
svært over en klædning med min
Fjeldenshed. Under tiden er Nattem
læng og vanskelig at fæ
Vest paa og Aftnen lidt lys, men
man sidder og kryber sammen
over Fjeld, men Alt kan ikke
være godt, og lidt Fjeldstjær paa
man jo altid her i Lyst, kaldet
men det kan er saa lidt.

12. 9. 1882
KOVGAARD-MUSEET
5 Nr. 950
MUSEET
Havet. Da jeg seilte hermed vandre
jeg at der Elefanter og andre gæder
omkring paa Fjeldenshed for at smelte
mig, og nu da jeg befinder mig paa
27° 53' 28" N. finder jeg en By, hvor
Samerne gaa med Grindstene og
som vinder af glimrende Plutonen
hvor man kan fæ, hvad Hjertet
begjære. Jeg antager at man ved
Ngami den finder Gasbelysning
og en Fjeldenshed til Algis, og Elefanter
regner jeg allerede til de smukkeste
Sjæ. I midten af finder jeg dog Lander
og hele Levnisaaden her meget bekendt,
selv inden smukkeste eton Sjæ.
Jeg har siden jeg sidst heres rest
laugs med Vaal floden, den nord,
lygte Arm af Orange floden.